

CUSTOS

ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ
БЪЛГАРСКИ ПАВИЛИОН
61-ВО ВЕНЕЦИАНСКО БИЕНАЛЕ, 2026

Симеон Стоилов
артист

Петер Цанев
куратор

В рамките на конкурса за българския павилион на 61-вото Венецианско биенале художникът Симеон Стоилов предлага своята най-мащабна и амбициозна инсталация — сайт-специфик произведение, създадено специално за духовната и архитектурна аура на Don Orione Artigianelli.

CUSTOS - „Пазителят“, обединява минималистичен формален език и дълбока символна структура. Концепцията е в пряк диалог с темата In Minog Keys и кураторския текст на Койо Куо, който говори за „визуална и медитативна процесия, свързваща сетивата и пренасяща ги през порти и междинни пространства“. Проектът на Стоилов отговаря на този призив, като създава художествен обект, който е едновременно външна форма и вътрешен път.

Изведен в естетиката на ренесансовата херметична традиция, CUSTOS се свързва с фигури като *custos horti**, *genius loci***, *spiritus hortuli**** и *custos liminis***** – не просто стражове, а възплъщения на самата граница между световите. В този контекст „Пазителят“ функционира като темпорален архитект: фигура, която поддържа устойчивостта на прага между видимото и невидимото, между профанното и свещеното, между това, което се издига и това, което се спуска.

В предложеният проект, тази метафизична граница е олицетворена от масивна, надувасма форма с катранено черна лъскава повърхност, която променя възприятието за пространството около себе си: тя е едновременно стена и коридор, линия на движение, но и на възпиране. Разположена сред деликатните каменни арки от XV век, обемната монументална форма предизвиква контраст между тежест и лекота, между древност и технологична съвременност.

Зрителят е принуден да се движи около структурата като в ритуал на преминаване – постепенно и с внимание. При достигане на вътрешния двор „пътуването“ завършва в открития кръг на тревата и кладенеца. В най-скритата точка на градината, подобно на диамант, се издига лъскавият многостен на кладенеца, който отразява с огледална чистота фрагменти от зелена трева и синьо небе. В ренесансовата поезия често се използва образът на „диаманта в кладенеца“, за да се опише вечността на чувствата. В края на инсталацията, посетителят е изправен пред кладенеца, който символизира пътя към познанието и образа на диаманта, който е метафора за самата истина.

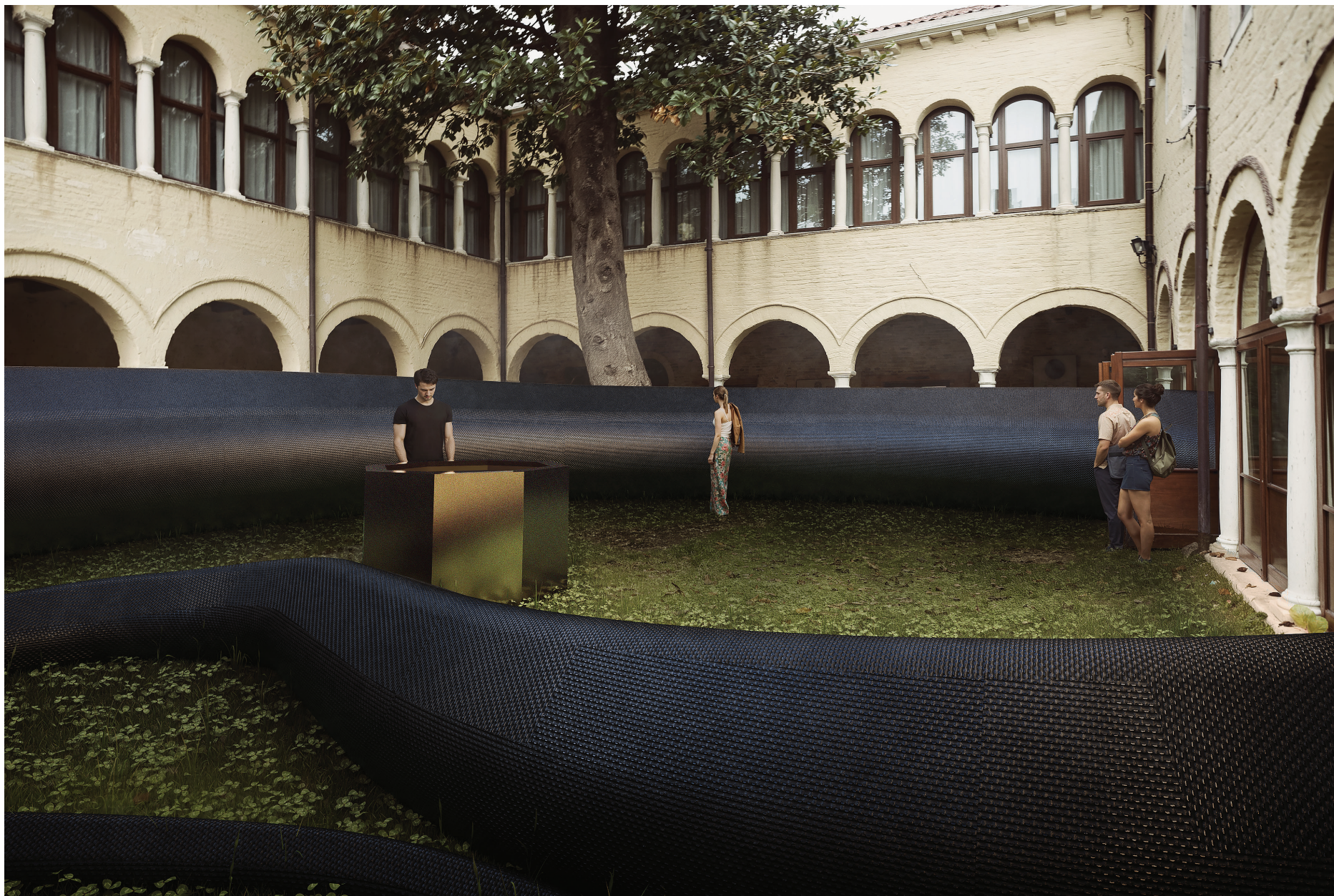
Така „Пазителят“ създава напрежение между материалното и символното, между тежестта на формата и ефимерността на светлината. Инсталацията насочва погледа навътре, но чрез външния свят.

** Custos horti е латински израз, който означава „пазител на градината“.*

*** Genius loci означава на латински „духът на мястото“. Терминът произлиза от римската митология и вярването, че всяко място има свой собствен дух-пазител, който определя неговата уникална атмосфера, характер и свещеност.*

**** Spiritus hortuli се свързва с известната средновековна поема „Hortulus“ на абат Валафрид Страбон (IX век), в която той описва своята малка манастирска градина и духа на грижата, която я превръща в място за съзерцание и лек за душата.*

***** Custos liminis се превежда от латински като „пазител на прага“ и носи силно символно значение. Използва се за описание на фигура (реална или мистична), която охранява прехода между два свята.*

Общ изглед на произведението „CUSTOS“ във вътрешния двор на павилиона в комплекса Don Orione Artigianelli

Обектът, разгърнат в интериорното пространство на павилиона

Възприятие за мащаба и присъствието на инсталацията в архитектурния контекст

Техническо описание на произведението

Произведението CUSTOS представлява мащабна сайт-специфич пространствена инсталация, разработена за архитектурния комплекс Don Orione Artigianelli, Венеция. Инсталацията е замислена като единен пространствен обект, който се разгръща непрекъснато през интериорните пространства и вътрешния двор на комплекса, формирайки цялостно и последователно пространствено преживяване.

Обектът следва съществуващата архитектура и използва наличните арковидни отвори като естествени точки на преминаване. Инсталацията не изисква конструктивна намеса или трайни промени в сградата и е проектирана така, че да се адаптира към различните височини, ширини и пропорции на пространствата. Формата е разположена на нивото на пода и тревната площ и ясно дефинира маршрут на движение за посетителите, като не възпрепятства визуалните оси, функционалния достъп или евакуационните пътища.

В интериорните части инсталацията се развива линейно и следва ритъма на архитектурните елементи, а във вътрешния двор описва кръгова или полуотворена траектория около централния кладенец. По този начин се постига ясно пространствено организиране, което свързва вътрешното и външното пространство в една непрекъсната последователност.

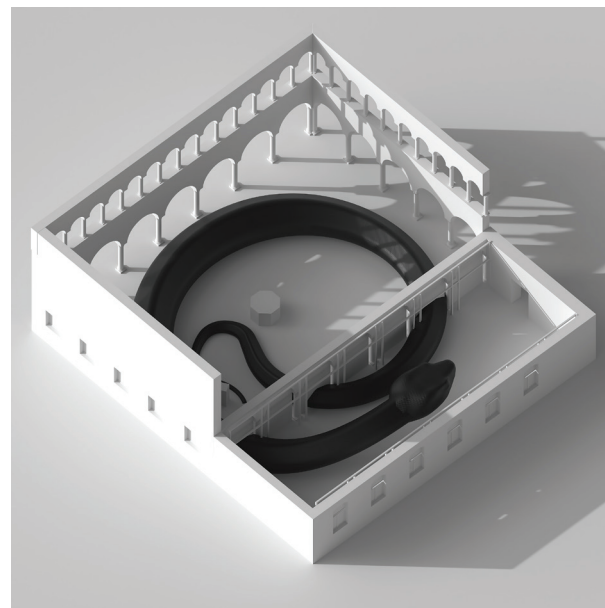
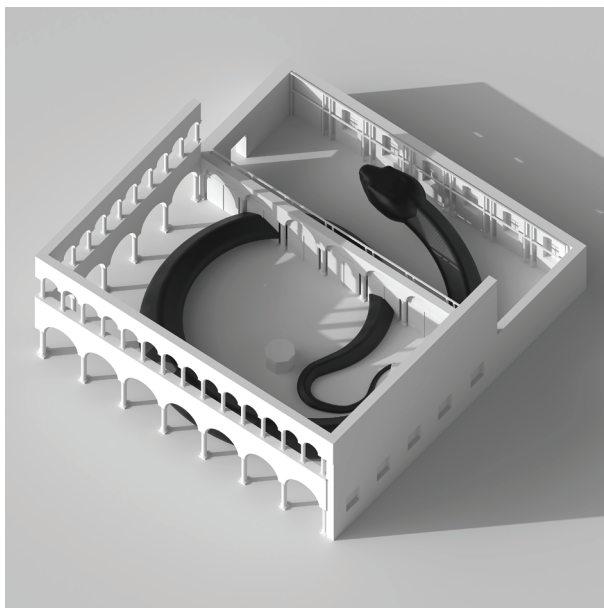
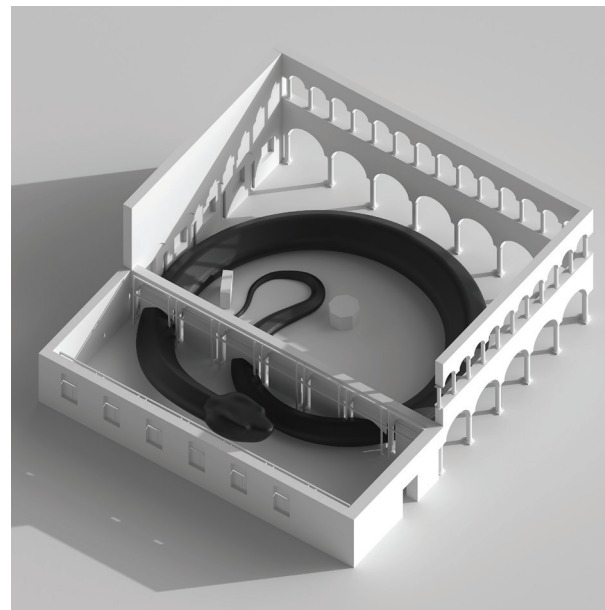
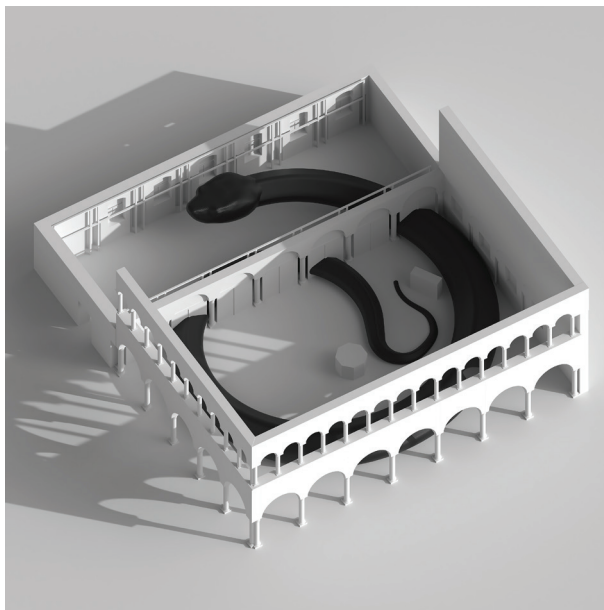
Централният кладенец е интегриран като ключов пространствен елемент в композицията. Съществуващият кладенец е възстановен с обемен детайл от отразителен материал с огледална повърхност. Допълнението е монтирано по напълно обратим начин, без конструктивна намеса и без промяна на оригиналната структура. Отражателната повърхност улавя и отразява фрагменти от околната среда – архитектура, тревна площ и небе – като визуално подчертава централната позиция на кладенеца в пространството.

Инсталацията е реализирана като надуваема обемна структура, изработена от високоякостен винил с текстилна структура и тъмна, лъскава повърхност. Материалът е устойчив на механично натоварване, UV-въздействие и атмосферни влияния, което го прави подходящ както за интериорно, така и за екстериорно приложение. Формата се поддържа чрез постоянен въздушен поток, осигуряван от електрически вентилатори, скрити в обема на инсталацията и интегрирани така, че да не нарушават визуалната цялост на произведението. Всички технически елементи са недостъпни за директен контакт от посетителите.

За постигане на контролирана светлинна среда съществуващите остъклявания на павилиона се затъмняват временно чрез специализирано фолио за затъмняване, предназначено за експозиционни пространства. Това решение позволява редуциране на директната дневна светлина и създаване на равномерно състояние на сумрак в цялото пространство на инсталацията, независимо от външните светлинни условия.

Монтажът и демонтажът на произведението са изцяло обратими и не изискват пробиване, лепене или други трайни интервенции в архитектурните повърхности. Инсталацията е проектирана за временна експозиция, като след демонтажа пространството може да бъде възстановено в първоначалното си състояние без следи от намеса.

Всички използвани материали, електрически компоненти и технически решения отговарят на изискванията за безопасност при публично експониране и са съобразени с експлоатацията на произведението в среда с обществен достъп.

Аксиометрии, показващи пространственото развитие на инсталацията в интериора и вътрешния двор на павилиона